

Урядові кабінети в контексті функціонування атипової напівпрезидентської системи правління в Азербайджанській Республіці (1996–2022 рр.)

УДК 328.1(479.24)»1996/2022»
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-5.11>

Осадчук Ігор Юрійович
кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології
Львівського національного університету
імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна
ORCID: 0000-0002-2666-1478

В рамках республіканської форми державного правління дослідники виділяють як типові, так і атипові напівпрезидентські системи правління. Актуальним напрямом у сфері аналізу атипових напівпрезидентських систем правління є дослідження урядових кабінетів. У цьому зрізі метою статті є визначити типи урядових кабінетів у контексті функціонування атипової напівпрезидентської системи правління в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. Для реалізації поставленої мети треба вирішити такі завдання: 1) визначити типове напівпрезидентську систему правління; 2) розкрити особливості інституту вотуму недовіри урядам в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. як атрибута атипової напівпрезидентської системи правління; 3) на основі певних критеріїв з'ясувати типи урядових кабінетів в атиповій напівпрезидентській системі правління в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. Теоретико-методологічною основою дослідження вибрано неоінституціоналізм і його варіативні типи й парадигми. Головний метод, котрий став іманентною складовою частиною дослідження, – це метод порівняльного аналізу. Особливості інституту вотуму недовіри урядам в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. демонструють атиповість напівпрезидентської (конституційної) системи правління в цій країні. Виділено критерії типології урядових кабінетів: спосіб формування, тип композиції/складу, тип партійних чи непартійних урядів, парламентська підтримка. Урядові кабінети в Азербайджанській Республіці впродовж 1996–2022 рр. типологізовано за: 1) способом формування – як ті, що сформовані президентом і парламентом; 2) типом композиції/складу – непартійні; 3) типом непартійних урядів – технократичні; 4) парламентською підтримкою – коаліційні меншості, доповнені непартійними депутатами (перший (26.11.1996–11.10.1998) і другий (11.10.1998–07.01.2001) кабінети А. Расізаде); однопартійні більшості, доповнені непартійними депутатами (другий (07.01.2001–04.08.2003), третій (04.11.2003–06.11.2005), четвертий (07.11.2010–22.10.2013) і п'ятий (22.10.2013–21.04.2018) кабінети А. Расізаде, кабінети І. Алієва (04.08.2003–04.11.2003), Н. Мамедова (21.04.2018–08.10.2019), А. Асадова (08.10.2019 – діючий); коаліційні більшості, доповнені непартійними депутатами (третій (06.11.2005–04.11.2008) і четвертий (04.11.2008–07.11.2010) кабінети А. Расізаде).

Ключові слова: система державного правління, напівпрезиденталізм, атиповий напівпрезиденталізм, президент, парламент, урядовий кабінет, Азербайджанська Республіка.

Вступ. В політичній науці актуальним напрямом у сфері аналізу конституційних (і/чи політичних) систем правління є вивчення атипових напівпрезидентських систем правління та їх інституційних атрибутів, зокрема урядових кабінетів.

Атипові напівпрезидентські системи правління або окремі аспекти політичного процесу та міжінституційних відносин, які прямо чи опосередковано вказують на атиповість напівпрезидентських систем правління у рамках республіканської форми державного правління в країнах Східної Європи проаналізовано у працях таких авторів як: М. Гулалієв [11], Дж. Лапорт [12], І. Осадчук [13], В. Литвин [13] тощо. Особливості урядових кабінетів в Азербайджанській Республіці досліджено в роботах З. Бялблоцького [1; 2] тощо.

Мета та завдання. Метою статті є визначити типи урядових кабінетів у контексті функціонування атипової напівпрезидентської системи правління в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. Для реалізації поставленої мети треба вирішити такі завдання: 1) визначити типове напівпрези-

дентську систему правління; 2) розкрити особливості інституту вотуму недовіри урядам в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. як атрибута атипової напівпрезидентської системи правління; 3) на основі певних критеріїв з'ясувати типи урядових кабінетів в атиповій напівпрезидентській системі правління в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження обрано неоінституціоналізм і його варіативні типи й парадигми. Їх поєднання дозволило виробити цілісне уявлення про типове чи атипове формату напівпрезиденталізму на підставі такого індикатора, як інститут вотуму недовіри урядам. Головний метод, котрий став іманентною складовою частиною дослідження, – це метод порівняльного аналізу.

Результати. В сучасній політичній науці одним з найапробованіших визначень типового напівпрезиденталізму (типової напівпрезидентської системи правління) у рамках республіканської форми державного правління є визначення Р. Елгі [9; 10].

У представленому дослідженні ми використовуємо модифікацію дефініції Р. Елгі, розроблену українським дослідником В. Литвином, який визначає *типовий напівпрезиденталізм (типову напівпрезидентську систему правління)* – як конституційну (і/чи політичну) систему республіканської форми державного правління (спрощено систему державного правління), якій властиві посада всенародно (прямо/опосередковано) обраного на фіксований термін президента, а також інститут прем'єр-міністра й урядового кабінету, які обов'язково колективно відповідальні хоча б перед легіслатурою (разом з цим, прем'єр-міністр та урядовий кабінет можуть бути одночасно колективно відповідальними і перед парламентом, і перед главою держави; більше того, міністри урядового кабінету можуть бути індивідуально відповідальними перед парламентом і/чи президентом, але це не має жодного дефінітивного значення та впливу на структурування системи державного правління), а також притаманний процес суміщення або дуалізації виконавчої влади, з одного боку, президентом (обов'язково як главою держави), а з іншого боку, – прем'єр-міністром (обов'язково як главою уряду) та урядом/урядовим кабінетом [3, с. 5; 4, с. 7].

Незалежно від природи та процесуальної логіки парламентського вотуму недовіри уряду і/чи прем'єр-міністру напівпрезидентською позиціонується та система державного правління, в якій існує «безперервна» обов'язкова колективна відповідальність уряду та прем'єр-міністра перед легіслатурою, чи, інакше кажучи, в якій легіслатура володіє ініціативою ставити питання про колективну відповідальність уряду. Натомість усі інші/додаткові уточнення та атрибути є тільки допоміжними правилами класифікації систем правління, які варто застосовувати тільки у типологізації напівпрезиденталізму [3, с. 80].

В Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. президент обирався на всенародних (прямих) виборах. Міллі Меджліс (парламент) надавав згоду на призначення прем'єр-міністра за поданням президента (п. 9 ст. 95 Конституції) [8]. Парламент мав право висловлювати вотум довіри Кабінету Міністрів (п. 14 ст. 95 Конституції) [8]. Міллі Меджліс мав лише один тиждень, щоб розглянути кандидатуру президента на посаду прем'єр-міністра. У випадку, якщо парламент порушив запропонований строк чи тричі відхилив кандидатуру президента, то глава держави отримував конституційне право призначити прем'єр-міністра без згоди парламенту (ч. 3 ст. 118 Конституції) [8]. Як зазначає З. Бялблоцький, проблема з цією процедурою полягає в тому, що ч. 3 ст. 118 Конституції не передбачає, чи президент має право послідовно призначати одного й того самого кандидата тричі поспіль. Попри це, як свідчить досвід, парламент висловлював згоду на формування урядів на чолі

з кандидатурами в прем'єр-міністри, які пропонував президент [1, с. 88]. В Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. висловлення парламентом вотуму недовіри уряду автоматично не призводило до відставки уряду, оскільки це право належало президенту. Таким чином, вотум недовіри уряду, що не призводив до його відставки зумовив атиповість напівпрезидентської системи правління в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. Щодо призначення й звільнення міністрів, то конституція повністю покладає це на президента, не зобов'язуючи проводити консультації з парламентом (п. 5 ст. 109 Конституції) [8]. Кабінет Міністрів – вищий орган виконавчої влади президента. Порядок діяльності Кабінету Міністрів визначається президентом (ч. 2, 4 ст. 114 Конституції) [8]. Президент має право скасовувати постанови й розпорядження уряду, а також головувати на засіданнях уряду (п. 5, 8 ст. 109 Конституції) [8].

Р. Бадалов і Н. Мегді зазначають, що виконавчу владу в Азербайджанській Республіці уособлюють президент та його команда, але при цьому Кабінет Міністрів залишається в тіні. Ця надмірність, по-перше, цілковито знецінює позицію прем'єр-міністра, якого громадськість не вважає відповідальним за ті чи інші політичні процеси. По-друге, міністри усвідомлюють свою залежність від президента і його адміністрації, та, замість того, щоб робити свою роботу, вони повинні бути гнучкими до номенклатурних ігор, інтриг тощо [7, с. 149]. Кабінет Міністрів подає у відставку в день вступу на посаду і початку виконання своїх повноважень новообраним президентом (ст. 116 Конституції) [8].

Урядові кабінети в атиповій напівпрезидентській системі правління в Азербайджанській Республіці впродовж 1996–2022 рр. типологізуємо за певними критеріями. Перший критерій типології – *спосіб формування урядового кабінету*. У країнах з парламентськими системами правління застосовують парламентський спосіб формування урядових кабінетів, за якого парламент безпосередньо здійснює відповідні процедури щодо їх призначення або формування; президентський спосіб формування урядів застосовують у президентських системах правління, де уряд формується президентом [2, с. 222]; поєднання парламентського і президентського способів характерно для напівпрезидентських систем правління.

Другий критерій типології – *тип композиції/складу урядового кабінету*. Партійні уряди – це такі виконавчі структури, кабінети яких складаються із представників партій та формуються на підставі партійної належності. Іманентна ознака формування партійного уряду – використання композиції/складу парламенту (чи нижньої палати парламенту) у процесі формування уряду. Партійні уряди вважають базовим конструктором у парламентських демократіях. Непартійні кабінети фор-

мують, коли партії у парламенті не можуть домогтись з приводу утворення однопартійного уряду/коаліції, а розпуск парламенту (нижньої палати парламенту) вважається небажаним. Проте таке визначення наближене лише до парламентського способу формування урядів [2, с. 229]. У політичній науці прийнято декілька способів означення непартійних урядів залежно від цілей, які ставлять перед урядами: технократичні, чиновницькі, перехідні, технічні й службові. Специфікою непартійних (технократичних) кабінетів є той момент, що вони включають фахівців, які можуть не належати або належати до тієї чи іншої партії, але їхня партійна належність у цьому випадку не має ніякого значення [2, с. 294]. Технократичні уряди мають тенденцію бути сформованими і в країнах, де превають президентські кабінети (уряди, сформовані президентами). Традиційно виділяють такі види непартійних урядів – повністю технократичні та частково технократичні, які можуть бути напівтехнократичними та напівпартійними залежно від конфігурації партійних і непартійних преференцій міністрів [2, с. 315]. Напівтехнократичні/напівпартійні уряди розташовують в категорії непартійних урядових кабінетів. При визначенні типів урядових кабінетів до уваги беремо кількісне співвідношення непартійних і партійних міністрів. З цього приводу, як зазначає З. Бялоблоцький, відбувається означення таких лінійних категорій урядів: 1) якщо кількість непартійних міністрів значно перевищує кількість партійних міністрів, то варто говорити про непартійний (технократичний) тип кабінетів; 2) якщо кількість партійних міністрів значно перевищує кількість непартійних міністрів і посада глави урядового кабінету також є партійною – доводиться говорити про партійний тип уряду; 3) якщо кількість непартійних і партійних міністрів сумірна, а посада глави урядового кабінету лишається непартійною – треба говорити про напівтехнократичні урядові кабінети; 4) якщо кількість партійних і непартійних міністрів сумірна, а посада глави урядового кабінету партійна – можна говорити про формат напівпартійних кабінетів [2, с. 316–317]. Таким чином, третій критерій типології – *тип партійних урядів* (однопартійні чи коаліційні) або ж *тип непартійних урядів* (технократичні, напівтехнократичні, напівпартійні).

Четвертий критерій типології – *парламентська підтримка урядового кабінету* (однопартійна чи коаліційна більшість, однопартійна чи коаліційна меншість, непартійна більшість чи меншість тощо).

Урядові кабінети в *Азербайджанській Республіці* впродовж 1996–2022 рр. (другий урядовий кабінет Ф. Гулієва ми не аналізуємо, оскільки цей уряд розпочав функціонування 2 травня 1995 р., тобто до прийняття Конституції 12 листопада 1995 р., що встановила атиповий напівпрезиденталізм) типологізуємо за: 1) способом формування – як ті, що

сформовані президентом і парламентом; 2) типом композиції/складу – непартійні; 3) типом непартійних урядів – технократичні; 4) парламентською підтримкою – коаліційні меншості, доповнені непартійними депутатами (перший (26.11.1996–11.10.1998) і другий (11.10.1998–07.01.2001) кабінети А. Расізаде); однопартійні більшості, доповнені непартійними депутатами (другий (07.01.2001–04.08.2003), третій (04.11.2003–06.11.2005), четвертий (07.11.2010–22.10.2013) і п'ятий (22.10.2013–21.04.2018) кабінети А. Расізаде, кабінети І. Алієва (04.08.2003–04.11.2003), Н. Мамедова (21.04.2018–08.10.2019), А. Асадова (08.10.2019 – діючий); коаліційні більшості, доповнені непартійними депутатами (третій (06.11.2005–04.11.2008) і четвертий (04.11.2008–07.11.2010) кабінети А. Расізаде) (табл. 1).

В 1996–2018 рр. було сформовано п'ять урядових кабінетів на чолі з А. Расізаде. Перший кабінет А. Расізаде склав свої повноваження 11 жовтня 1998 р. внаслідок повторного обранням Г. Алієва президентом. Через хворобу Г. Алієва постало питання щодо «спадкоємності» президентської влади. За результатами референдуму 2002 р. було схвалено норму, згідно з якою у випадку дострокової відставки президента його повноваження переходили до прем'єр-міністра. Другий кабінет А. Расізаде функціонував до 4 серпня 2003 р., коли прем'єр-міністром був призначений син президента Г. Алієва, І. Алієв.

Зазначимо, що А. Расізаде повернувся на посаду прем'єр-міністра 4 листопада 2003 р. після обрання президентом І. Алієва. Це означало початок функціонування третього кабінету під керівництвом А. Расізаде. Четвертий і п'ятий урядові кабінети на чолі з А. Расізаде були сформовані після президентських виборів 2008 і 2013 рр. Після чергових президентських виборів розпорядженням глави держави від 21 квітня 2018 р. Н. Мамедов був призначений прем'єр-міністром. 8 жовтня 2019 р. він подав у відставку «за власним бажанням» [6]. Цього ж дня парламент Азербайджанської Республіки схвалив кандидатуру А. Асадова на посаду прем'єр-міністра [5].

Висновки. В Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. висловлення парламентом вотуму недовіри уряду автоматично не призводило до відставки уряду, оскільки це право належало президенту. Відтак вотум недовіри уряду, що не призводив до його відставки зумовив атиповість напівпрезидентської системи правління в Азербайджанській Республіці в 1996–2022 рр. Урядові кабінети в атиповій напівпрезидентській системі правління в Азербайджанській Республіці впродовж 1996–2022 рр. типологізовано за: 1) способом формування – як ті, що сформовані президентом і парламентом; 2) типом композиції/складу – непартійні; 3) типом непартійних уря-

Таблиця 1

Типи урядових кабінетів в атиповій напівпрезидентській системі правління в Азербайджанській Республіці (1996–2022 рр.) [2, с. 64, 458; 14]

Прем'єр-міністр	Перебування при владі	Партія прем'єр-міністра	Конструкція міністерських посад	СФК	ТКУ	ТН/пУ	ППУ
А. Расізаде 1	26.11.1996 – 11.10.1998	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	КМ+
А. Расізаде 2	11.10.1998 – 04.08.2003	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	КМ+/ ОПБ+
І. Алієв	04.08.2003 – 04.11.2003	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	ОПБ+
А. Расізаде 3	04.11.2003 – 04.11.2008	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	ОПБ+/ КБ+
А. Расізаде 4	04.11.2008 – 22.10.2013	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	КБ+/ ОПБ+
А. Расізаде 5	22.10.2013 – 21.04.2018	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	ОПБ+
Н. Мамедов	21.04.2018 – 08.10.2019	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	ОПБ+
А. Асадов	08.10.2019 – діючий	ҮАР	н/п + ҮАР	През+Парл	Н/п	Т	ОПБ+

дів – технократичні; 4) парламентською підтримкою – коаліційні меншості, доповнені непартійними депутатами (перший (26.11.1996–11.10.1998) і другий (11.10.1998–07.01.2001) кабінети А. Расізаде); однопартійні більшості, доповнені непартійними депутатами (другий (07.01.2001–04.08.2003), третій (04.11.2003–06.11.2005), четвертий (07.11.2010–22.10.2013) і п'ятий (22.10.2013–21.04.2018) кабінети А. Расізаде, кабінети І. Алієва (04.08.2003–04.11.2003), Н. Мамедова (21.04.2018–08.10.2019), А. Асадова (08.10.2019 – діючий); коаліційні більшості, доповнені непартійними депутатами (третій (06.11.2005–04.11.2008) і четвертий (04.11.2008–07.11.2010) кабінети А. Расізаде). В подальших дослідженнях проаналізуємо особливості функціонування урядових кабінетів в атипових системах правління в інших країнах.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Бялоблицький З. Конституційні та політичні особливості формувань і відставок урядів у контексті політичної системи Азербайджану (1995–2012). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія. Соціологія. Філософія.* 2014. Вип. 17. С. 86–93.
2. Бялоблицький З. Стабільність та ефективність урядів у політичних системах країн Східної Європи: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 469 с.
3. Литвин В. Атрибути та різновиди напівпрезидентської системи правління в Європі: інституційно-процесуальний і політично-поведінковий аспекти: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018. 636 с.
4. Литвин В., Романюк А. Концептуалізація і теоретична дистинкція понять «форма державного

правління» та «система державного правління» у політичній науці. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: Сер. 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.* К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 20. С. 3–12.

5. Azerbaijani Parliament approves Ali Asadov's candidacy for Prime Minister. *Trend news agency.* October 8, 2019. URL: <https://en.trend.az/azerbaijan/politics/3129672.html> (Last accessed: 27.10.2023).
6. Azerbaijan PM resigns, president replaces him with loyalist. *Al Jazeera.* October 8, 2019. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/8/azerbaijan-pm-resigns-president-replaces-him-with-loyalist> (Last accessed: 27.10.2023).
7. Badalov R., Mehdi N. The Political Institutions of Azerbaijan: A Dichotomy Between Text and Reality // Arakelian A., Nodia G. *Constitutional/Political Reform Process in Georgia, in Armenia and Azerbaijan: Political Elite and Voices of the People.* Tbilisi: International Institute for Democracy and Electoral Assistance; Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development, 2005. P. 141–160.
8. Constitution of the Republic of Azerbaijan of 1995 (rev. 2016). URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Azerbaijan_2016?lang=en (Last accessed: 27.10.2023).
9. Elgie R. A Fresh Look at Semipresidentialism: Variations on a Theme. *Journal of Democracy.* 2005. Vol. 16. No. 3. P. 1–21.
10. Elgie R. The classification of democratic regime types: conceptual ambiguity and contestable assumptions. *European Journal of Political Research.* 1998. Vol. 33. No. 2. P. 219–238.
11. Gulaliyev M. Political reforms in Azerbaijan (1989–2004) // Arakelian A., Nodia G. *Constitutional/Political Reform Process in Georgia, in Armenia and Azerbaijan: Political Elite and Voices of the People.*

Tbilisi: International Institute for Democracy and Electoral Assistance; Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development, 2005. P. 161–179.

12. LaPorte J. Semi-presidentialism in Azerbaijan // Elgie R., Moestrup S. *Semi-Presidentialism in the Caucasus and Central Asia*. London: Palgrave Macmillan, 2016. P. 91–117.

13. Osadchuk I., Lytvyn V. The Atypicality of Semi-Presidentialism in Post-Soviet Countries: The Context of Votes of No Confidence in Governments. *Studia Politica. Romanian Political Science Review*. 2019. Vol. 19. No. 1. P. 57–82.

14. Prime Minister of Azerbaijan. Republic of Azerbaijan (1991–present). URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Prime_Minister_of_Azerbaijan (Last accessed: 27.10.2023).

REFERENCES:

1. Bialoblotskyi, Z. (2014). Konstytutsiini ta politychni osoblyvosti formuvan i vidstavok uriadiv u konteksti politychnoi systemy Azerbaidzhanu (1995–2012) [Constitutional and Political Notifications on Process of Cabinet Formations and Dismissal in the Context of the Political System of Azerbaijan (1995–2012)]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Politolohiia. Sotsiolohiia. Filosofiia*. Vyp. 17. S. 86–93. [in Ukrainian].

2. Bialoblotskyi, Z. (2013). Stabilnist ta efektyvnist uriadiv u politychnykh systemakh krain Skhidnoi Yevropy: monohrafiia [Stability and effectiveness of governments in the political systems of Eastern European countries: a monograph]. Lviv: LNU imeni Ivana Franka. 470 s. [in Ukrainian].

3. Lytvyn, V. (2018). Atrybuty ta riznovydy napivprezidentskoi systemy pravlinnia v Yevropi: instytutsiino-protseusualnyi i politychno-povedinkovyi aspekty: monohrafiia [Attributes and Varieties of the Semi-Presidential System of Government in Europe: Institutional, Procedural and Political, Behavioral Aspects: monograph]. Lviv: Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. 636 s. [in Ukrainian].

4. Lytvyn, V., Romaniuk, A. (2016). Kontseptualizatsiia i teoretychna dystynktsiia poniat «forma derzhavnogo pravlinnia» ta «systema derzhavnogo pravlinnia» u politychnii nauksi [Conceptualization and Theoretical Distinction Between the Terms «Form of Government» and «System of Government» in Political Science]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova: Ser. 22. Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotsialno-politychnykh*

dystsyplin. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. Vyp. 20. S. 3–12. [in Ukrainian].

5. Azerbaijani Parliament approves Ali Asadov's candidacy for Prime Minister. *Trend news agency*. October 8, 2019. URL: <https://en.trend.az/azerbaijan/politics/3129672.html> (Last accessed: 27.10.2023). [in English].

6. Azerbaijan PM resigns, president replaces him with loyalist. *Al Jazeera*. October 8, 2019. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/8/azerbaijan-pm-resigns-president-replaces-him-with-loyalist> (Last accessed: 27.10.2023). [in English].

7. Badalov, R., Mehdi, N. (2005). The Political Institutions of Azerbaijan: A Dichotomy Between Text and Reality // Arakelian A., Nodia G. *Constitutional/Political Reform Process in Georgia, in Armenia and Azerbaijan: Political Elite and Voices of the People*. Tbilisi: International Institute for Democracy and Electoral Assistance; Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development. P. 141–160. [in English].

8. Constitution of the Republic of Azerbaijan of 1995 (rev. 2016). URL: https://www.constituteproject.org/constitution/Azerbaijan_2016?lang=en (Last accessed: 27.10.2023). [in English].

9. Elgie, R. (2005). A Fresh Look at Semipresidentialism: Variations on a Theme. *Journal of Democracy*. Vol. 16. No. 3. P. 1–21. [in English].

10. Elgie, R. (1998). The classification of democratic regime types: conceptual ambiguity and contestable assumptions. *European Journal of Political Research*. Vol. 33. No. 2. P. 219–238. [in English].

11. Gulaliyev, M. (2005). Political reforms in Azerbaijan (1989–2004) // Arakelian A., Nodia G. *Constitutional/Political Reform Process in Georgia, in Armenia and Azerbaijan: Political Elite and Voices of the People*. Tbilisi: International Institute for Democracy and Electoral Assistance; Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development. P. 161–179. [in English].

12. LaPorte, J. (2016). Semi-presidentialism in Azerbaijan // Elgie R., Moestrup S. *Semi-Presidentialism in the Caucasus and Central Asia*. London: Palgrave Macmillan. P. 91–117. [in English].

13. Osadchuk, I., Lytvyn, V. (2019). The Atypicality of Semi-Presidentialism in Post-Soviet Countries: The Context of Votes of No Confidence in Governments. *Studia Politica. Romanian Political Science Review*. Vol. 19. No. 1. P. 57–82. [in English].

14. Prime Minister of Azerbaijan. Republic of Azerbaijan (1991–present). URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Prime_Minister_of_Azerbaijan (Last accessed: 27.10.2023). [in English].

Governmental cabinets in the context of functioning of atypical semi-presidential system of government in the Republic of Azerbaijan (1996–2022)

Osadchuk Ihor Yuriiiovych

PhD in Political Science,
Associate Professor at the Department
of Political Science
Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2666-1478

The political practice shows that there are semi-presidential systems of government, which formally and/or actually differ from traditional or typical semi-presidential systems of government under the framework of republican form of government. The research of governmental cabinets is an actual direction within the framework of the analysis of atypical semi-presidential systems of government. The purpose of the article is to determine the types of governmental cabinets in the context of functioning of atypical semi-presidential system of government in the Republic of Azerbaijan, particularly in 1996–2022. To solve this goal, new institutionalism and its types/paradigms are chosen as theoretical and methodological basis of the research. In parallel, comparative analysis is the main method of the study.

The peculiarities of the parliamentary vote of no confidence in governmental cabinets in the Republic of Azerbaijan in 1996–2022 demonstrate the atypicality of semi-presidential system of government in this country, at least in the constitutional context. Given this, it is argued that governmental cabinets under atypical semi-presidential system of government in the Republic of Azerbaijan in 1996–2022 should be classified as: 1) those formed by president and parliament taking into account the cabinet formation method; 2) non-partisan ones given the type of cabinet composition; 3) technocratic ones taking into account the type of non-partisan cabinets; 4) minority coalition governmental cabinets supplemented by non-partisan deputies (in particular, Artur Rasizade's the first (26.11.1996–11.10.1998) and second (11.10.1998–07.01.2001) cabinets); single-party majority ones supplemented by non-partisan deputies (in particular, Artur Rasizade's the second (07.01.2001–04.08.2003), the third (04.11.2003–06.11.2005), the fourth (07.11.2010–22.10.2013) and the fifth (22.10.2013–21.04.2018) cabinets; Ilham Aliyev's (04.08.2003–04.11.2003), Novruz Mammadov's (21.04.2018–08.10.2019), Ali Asadov's cabinets); majority coalition governmental cabinets supplemented by non-partisan deputies (in particular, Artur Rasizade's the third (06.11.2005–04.11.2008) and the fourth (04.11.2008–07.11.2010) cabinets) in cabinets' type of parliamentary support.

Key words: system of government, semi-presidential system of government, atypical semi-presidential system of government, president, parliament, governmental cabinet, the Republic of Azerbaijan.